

Openingsweekend Het Toneelhuis / Cia Janssen

slag met Damiaan De Schrijver of Warre Borgmans. We proberen de geesten te openen, te zorgen dat er doorstroming ontstaat. Maar zoiets kan je niet forceren. Theatermaken blijft een intiem – en in team – gebeuren. Je kan niet mathematisch x -aantal BMCie-acteurs met x -aantal KNS-acteurs bij elkaar zetten. De initiatiefnemers waren steeds vrij in de samenstelling van hun team. Daar pleit ik voor grote openheid.

Joosten: Sommige van deze mensen hebben jarenlang in een systeem vastgezet en worden nu geconfronteerd met een andere realiteit. Het nemen van persoonlijk initiatief hebben zij heel sterk verleerd; dat ondervinden we aan den lijve. Hen uit hun schulp halen is een langzaam proces; twintig jaar praktijk zet je niet zomaar opzij. Maar het is de enige zinnige manier om hen terug wakker te maken. Het gaat vaak om mensen met een bijzonder groot vakmanschap, zeker wat het grootezaalwerk betreft. Mensen die nu afstuderen ontbreekt het vaak aan de kennis en de ervaring om zo'n zaal te bespelen.

Perceval: Heel concreet werk ik nu aan *Franciska* van Wedekind met anciens als Vic De Wachter (KVS, BMCie) en Denise Zimmerman (KNS); de rest van de cast is zeer jong. Ik heb heel bewust voor dat soort evenwicht gekozen. De anciens vertrekken vanuit hun bewustzijn van het spelen in een grote ruimte. De jongeren staan daar zeer schroomvallig tegenover. Je krijgt een immens verschil in speelstijl. Maar het is boeiend te zien hoe ze van mekaar leren, van mekaar 'pikken'. De onzekerheid aan beide kanten is groot en dat is een gezonde situatie. Wat er in de plaats komt weet ik niet; dat zullen we wel merken.

Etcetera: Het Toneelhuis heeft twee artistieke leiders, die ook regisseren. Hoe combineren jullie die leidinggevende coördinerende functies met het eigen creatieve werk?

Perceval: Een van de redenen waarom ik de laatste jaren een groot huis ambieerde, is dat ik af wou van tal van verantwoordelijkheden. In een klein huis ben je verplicht overal in te grijpen, branden te blussen. Bij BMCie maak-

ten we twee, drie producties per jaar; dan is natuurlijk elke productie heel belangrijk voor het huis. Met de veelheid van aanbod die we nu bieden kunnen we ons eigenlijk meer permitteren. De artistieke vrijheid wordt er alleen maar groter door. Bovendien ben je in een klein huis sowieso verplicht onderbemand te werken gezien je bescheiden middelen. Bij BMCie hadden we de verplichtingen van een groot huis, met een budget dat drie keer kleiner was dan nu. Daar moest je dus tal van functies combineren. Er was maar één manier om dat op te lossen: een grotere structuur met een grotere subsidiebasis, zodat we het werk beter konden verdelen. Gerardjan Rijnders is artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam en regisseert ook zijn eigen producties en ik lees almaar dat hij 'het vergaderen beu is'. Toen heb ik gedacht: ik moet zorgen voor een team zodat we mekaar kunnen aflossen en ik niet op elke vergadering mijn zegen moet komen geven. Zo zijn we gekomen tot ons driemanschap. Stefaan is zakelijk leider, maar van opleiding filosoof. Hij neemt deel aan de inhoudelijke debatten. Met Guy heb ik samen aan de wieg van BMCie gestaan. Door de jaren heen heeft hij mij erg gesteund; in hem vond ik de vertrouwensman, de 'sparring partner' die ik zocht. Met Guy is er een zielsverwantschap die op meer gebaseerd is dan formaliteit of artistieke beleefdheid. We zijn wapenbroeders met een intens wederzijds discours, met een gemeenschappelijk verleden. Eigenlijk was het evident om met hem in zee te gaan. Hoe onszelf artistiek leefbaar houden: dat was het uitgangspunt. Die filosofie trokken we door naar de andere diensten. Luc Joosten is hoofd van de dramaturgie: we lieten hem kiezen met welke en met hoeveel mensen hij wilde werken. Elk diensthoofd kreeg de vrijheid om binnen de nieuwe structuur zijn eigen dienst te organiseren. We wilden voor alles dat we vrij en prettig met die zware opdracht konden omgaan. Ik vrees nog steeds dat het een mammoetstructuur wordt, een molensteen om onze nek. Als je structuur chaotisch blijft, kan je ze minder rigoureuus sturen, maar eigenlijk hou ik een pleidooi voor de chaos.

Etcetera: Jullie noemen Het Toneelhuis een 'repertoiretheater'. De laatste tijd is er in de marge heel wat 'repertoire' gespeeld. Waarin verschilt dat met wat jullie willen doen? Alleen in middelen of zoek je ook naar een ander soort repertoire?

Perceval: We denken in termen van een ander repertoire. Repertoire omvat in feite alles; ook improvisatievoorstellingen zoals bijvoorbeeld van Alain Platel horen daarbij. Repertoire is méér dan wat men in het verleden daar-

onder verstond, nl. een dwarsdoorsnede van wat er aan toneelliteratuur voorradig is. Het repertoire dat in de voorbije jaren in de marge is ontwikkeld, leed onder een 'specificatie' waarbij men zich angstvallig ging vastklampen aan een bepaalde vorm. Het Toneelhuis hoopt met het opengooien van het discours deze vormen ook bespreekbaar te maken, zodat ze herdacht kunnen worden. We hopen op die manier interessante 'botsingen' in het repertoire te organiseren. Zeker is dat natuurlijk niet. Ik ben heel nieuwsgierig naar wat de symbiose tussen Tom van Dijkstra (die nog mee met de Roovers gestart is), de vormgever van De Tijd, acteurs van BMCie én kersversers van de toneelscholen afgestudeerden gaat opleveren in *Le Cocu Magnifique* van Crommelinck.

Het weghalen van vaste verwachtingspatronen kan een confrontatie met een ander publiek opleveren. Zo halen we de Schwabvoorstelling van Johan De Hollander, die weggeduwd zat in de Minne-meers, de repetitieruimte van het NTG, naar het centrum in een 'pluchen' schouwburg. Die voorstelling gaat over werkloosheid en staat qua vorm haaks op wat mensen in zo'n schouwburg verwachten. Al deze elementen kunnen aan het begrip 'repertoire' een andere invulling geven.

Er is ook een duidelijk verschil met BMCie: daar was ik vooral bezig met een gezelschap, een groep. Die idee heb ik eigenlijk verlaten; die was opgebruikt. In BMCie prevaleerde de gedachte: wat leeft er in de groep aan impulsen, wensen, goestingen, dromen en hoe ga ik daar als regisseur mee aan de slag. Die piste is nu verlaten, afgesloten.

Etcetera: Welke functie heeft Ten Oorlog hierin gespeeld als schakel tussen toen en nu?

Perceval: Ik heb altijd het voorgevoel gehad dat *Ten Oorlog* én een eindpunt én een beginpunt van iets anders was. Dat is ook zo gebleken. Vroeger geloofde ik in de continuïteit van een groep; als ik nu regisseur ben ik erg bezig met de vraag: hoe krijg ik die mensen aan het communiceren, hoe zorg ik ervoor dat ze elkaar horen en zien op een scène? Vandaag geloof ik meer in de tijdelijkheid van een groep. Vroeger dacht ik dat het alleen maar beter en hechter zou worden. Ik heb moeten ondervinden dat dat ook met pieken en dalen gaat, zoals alles...

Etcetera: Loopt er een rode draad tussen de verschillende producties die jullie nu hebben gepland?

Perceval: Tussen mijn eigen producties zie ik die draad wel.

Joosten: Binnen de dramaturgie streven we niet naar een 'artistiek gezicht' van het